

Katolícka Cirkev

o povolání človeka k zbožšteniu sa, čiže k spáse

KKC¹ 1: Nekonečne dokonalý a sám v sebe blažený Boh podľa číro dobrotivého rozhodnutia **slobodne stvoril človeka, aby mu dal účasť na svojom blaženom živote.**

KKC 398 Týmto hriechom človek dáva prednosť sebe samému pred Bohom a tým pohŕda Bohom: zvolil si seba proti Bohu, proti požiadavkám svojho stavu ako stvorenia, a teda aj proti svojmu vlastnému dobru. Človek ustanovený v stave svätosti **bol určený na to, aby ho Boh úplne „zbožstvil“ v sláve.** Zvedený diablom chcel byť „ako Boh“, ale „bez Boha a [uprednostnený] pred Bohom, a nie podľa Boha“.

KKC 460: Slovo sa stalo telom, aby nás urobilo „účastnými na Božej prirodzenosti“ (2Pt 1,4): „Preto sa Božie Slovo stalo človekom a Boží Syn sa stal Synom človeka, aby sa človek spojil s Božím Slovom a dostal adoptívne synovstvo, a tak sa stal Božím synom.“ „Lebo **on sa stal človekom, aby sme sa my mohli stať Bohom***.“ „**Kedže jednorodný Boží Syn chcel, aby sme mali účasť na jeho božstve, prijal našu prirodzenosť, stal sa človekom, aby ľudí urobil bohmi.**“ (* *preklad podľa anglickej verzie na oficiálnej vatikánskej stránke*)

KKC 1129: Cirkev tvrdí, že sviatosti Novej zmluvy sú pre veriacich nevyhnutne potrebné na spásu.[45] „Sviatostná milosť“ je milosť Ducha Svätého udelená Kristom a vlastná každej sviatosti. Duch uzdravuje a premieňa tých, čo ho prijímajú, pripodobňujúc ich Božiemu Synovi. Ovocie sviatostného života spočíva v tom, že **Duch adoptívneho synovstva zbožštuje veriacich**,[46] lebo ich životne spája s jednorodným Synom, Spasiteľom.

KKC 1589: Pred veľkosťou kňazskej milosti a kňazského poslania svätí učители cítili v sebe nalievajúcu výzvu na obrátenie, aby celým svojím životom odpovedali tomu, ktorého sviatosť ich ustanovila za vysvätených služobníkov. Tak napríklad svätý Gregor Nazianský ešte ako celkom mladý kňaz zvolá: „Najprv sa treba očistiť, až potom očisťovať [iných]; najprv sa učiť múdrosti, až potom v nej poučovať iných; stať sa svetlom a [potom] osvecovať iných; priblížiť sa k Bohu, a tak k nemu privádzať iných; posvätiť sa a potom posväcovať, viesť za ruku a múdro radiť.“[88] „Viem, či služobníci sme, na aké miesto sme postavení a kam sme poslaní. Poznám Božiu vznešenosť a ľudskú slabosť, ale aj jej silu.“[89] [Kto je teda kňaz? Je] „obranca pravdy, ktorý bude stáť s anjeli, vzdávať chvály s archanjeli, prenášať obety na nebeský oltár, s Kristom vykonávať kňazstvo, obnovovať tvora, utvárať [v ňom] [Boží] obraz, pracovať pre nebeský svet, a aby som povedal, čo je najväčšie, **bude bohom a iných bude zbožstvovať.**“

KKC 1988: Mocou Ducha Svätého máme účasť na Kristovom umučení tým, že odumierame hriechu, a na jeho zmŕtvychvstání tým, že sa rodíme pre nový život; sme údmi jeho tela, ktorým je Cirkev,[40] sme ratolesti, zaštepene do viniča, ktorým je on sám.[41] „Skrze Ducha máme účasť na Bohu... Udelením Ducha dostávame účasť na Božej prirodzenosti... Len preto **tí, v ktorých prebýva Duch, sú zbožštení.**“

KKC 1999: Kristova milosť je nezaslúžený dar, ktorým nám Boh dáva svoj život, vliaty Duchom Svätým do našej duše, aby ju uzdravil z hriechu a posvätil. Je to posväcujúca alebo **zbožšujúca milosť**, ktorú sme dostali v krste. Táto milosť je v nás prameňom diela nášho posvätenia.

KKC 2670: „Nik nemôže povedať: ‚Ježiš je Pán,‘ iba ak v Duchu Svätom“ (1 Kor 12, 3). Vždy, keď sa začíname modliť k Ježišovi, Duch Svätý nás priťahuje na cestu modlitby svojou predchádzajúcou milosťou. Kedže nás učí modliť sa, pripomínajúc nám Krista, ako by sme sa nemali modliť aj k nemu samému? Preto nás Cirkev

¹ Skratka pre Katechizmus Katolíckej Cirkvi

povzbudzuje, aby sme každý deň vzývali Ducha Svätého, najmä na začiatku a na konci každej dôležitej činnosti. „**Ak sa netreba klaňať Duchu Svätému, ako ma [potom] zbožšťuje krstom?** Ak sa mu však treba klaňať či ho netreba uctievať?“

KKC 519 Celé Kristovo bohatstvo „je určené každému človekovi a pre každého je dobrom“. Kristus nežil svoj život pre seba, ale pre nás, a to od svojho vtelenia „pre nás ľudí a pre našu spásu“ až po svoju smrť „za naše hriechy“ (1Kor 15,3) a po svoje zmŕtvychvstanie „pre naše ospravodlivenie“ (Rim 4,25). Ešte aj teraz je naším zástancom u Otca, „lebo žije stále, aby sa... prihováral“ (Hebr 7,25) za nás. So všetkým, čo raz navždy pre nás prežil a pretrpel, zostáva naveky „za nás“ prítomný „pred Božou tvárou“ (Hebr 9,24).

KKC 526: „Stať sa dieťaťom“ vo vzťahu k Bohu je podmienka, aby sme vstúpili do Kráľovstva, preto sa treba ponížiť, stať sa maličkým, ba viac: treba sa "narodiť zhora" (Jn 3,7) "narodiť sa z Boha" (Jn 1,13), aby sme sa "stali Božími deťmi" (Jn 1,12). Tajomstvo Vianoc sa v nás zavŕši, keď "v nás bude stvárnený Kristus" (Gal 4,19). Vianoce sú tajomstvom tejpodivuhodnej "premeny": „Podivuhodná premena! Stvoriteľ ľudského pokolenia, ktorý si vzal na seba telo a dušu, sa ráčil narodiť z Panny a **stanúc sa človekom bez zásahu muža, daroval nám dar svojho Božstva.**“ (Liturgia delle Ore, anifóna vianočnej oktávy)“

KKC 260: Cieľ celého Božieho poriadku spásy je, **aby stvorenia vstúpili do dokonalej jednoty Najsvätejšej Trojice.**

KKC 1129: **Ovocie sviatostného života spočíva v tom, že Duch adoptívneho synovstva zbožšťuje veriacich, lebo ich životne spája s jednorodeným Synom, Spasiteľom.**

Ignác Antiochijský: **Ježíš Kristus, náš pravý život** je vôle Otce. A biskupové vaší země jsou vůlí Ježíše Krista. (Ef III,3)

Ignác Antiochijský: **Opravdový život možno náležť pouze v Kristu Ježíši.** (Ef XI,1)

Ignác Antiochijský: Čiňme tedy vše, **aby On v nás přebýval**, abychom byli jeho chrámem a On byl v nás naším Bohem. Vždyť on přece jest a zjeví se nám. Proto jej opravdu milujeme. Bratří moji, nedejte se na bludnou cestu! Kdo v sobě zničili Boží chrám, nebudou mít účast na Božím Království (Ef XV,3 – XVI,1)

Meliton Sardský (2. storočie): Zákon sa stal Slovom a Starý sa stal novým, (ale obidva vyšli zo Siona a Jeruzalema), príkaz sa zmenil na milosť a predobraz na skutočnosť, baránok na Syna, ovca na človeka a **človek na Boha.**

Sv. Irenej z Lyonu (2. storočie): Boh sa stal Synom človeka, aby sa človek v ňom mohol stať synom Boha.

Sv. Irenej z Lyonu (2. storočie): Boh sa stal Dieťaťom človeka, aby sa človek stal dieťaťom Boha.

Sv. Irenej z Lyonu (2. storočie): **Boh sa stal človekom preto, aby sa človek mohol stať bohom.**

Sv. Irenej z Lyonu: (2. storočie): Božie Slovo sa stalo človekom a Boží Syn sa stal Synom človekom, **aby sa človek spojil s Božím Slovom a bol prijatý za syna, a tak sa stal Božím synom.** Lebo inak sme nemohli získať neporušiteľnosť a nesmrteľnosť, iba tak, že sme boli pripojení k neporušiteľnosti a nesmrteľnosti. Ale ako by sme boli mohli byť pripojení k neporušiteľnosti a nesmrteľnosti, keby sa neporušiteľnosť a nesmrteľnosť nebola skôr stala tým, čím sme my, aby to porušiteľné pohltila neporušiteľnosť a to smrteľné nesmrteľnosť, aby sme dostali adoptívne synovstvo? Teda tento Boží Syn, náš Pán, je Otcovým Slovom i Synom človeka. Stal sa Synom človeka tým, že sa narodil ako človek z Márie, ktorá pochádzala z ľudského pokolenia a bola tiež človekom.

Sv. Klement Alexandrijský (2. až 3. storočie): **Človek sa stáva Bohom, pretože miluje všetko to, čo miluje Boh.**

sv. Augustín: „Spievajte Pánovi pieseň novú; jeho chvála nech znie v zhromaždení svätých.“ Boli sme vyzvaní spievať Pánovi novú pieseň. Nový človek pozná novú pieseň. Pieseň je prejavom veselosti a ak

pozornejšie sledujeme, je prejavom lásky. **Kto teda vie milovať nový život, vie spievať aj novú pieseň.** Vzhľadom na novú pieseň si teda musíme pripomenúť, čo je to nový život.

Sv. Hyppolit (3. storočie): „Keď poznáš pravého Boha, budeš mať okrem duše nesmrteľné a neporušené aj telo a získaš nebeské kráľovstvo ty, čo si poznal nebeského Kráľa, kým si žil na zemi; budeš Božím spoločníkom a Kristovým spoludedičom; už nebudeš podliehať žiadostivosti ani vášňam a chorobám, **lebo si sa stal bohom.** Ved' všetko zlé, čo si musel zniesť ako človek, dopustil Boh preto, že si človek, ale Boh prisľúbil, že ti dá všetky svoje dary, **keď budeš zbožstvený** a staneš sa nesmrteľným. Preto „poznaj sám seba“ tým, že budeš poznávať Boha, ktorý ťa stvoril, lebo poznávať a byť poznaný je výsadou toho, koho on povolal. ... Ak budeš poslúchať Jeho vážne prikázania a budeš dobrým nasledovníkom Jeho dobroty, budeš mu podobný a On ťa oslávi. Boh predsa nie je žobrák, on **aj teba urobil Bohom na svoj obraz!**“ (Vyvrátenie všetkých bludov)

Pripisované sv. Hyppolitovi (3. storočie): Nesmrteľný Otec poslal na svet nesmrteľného Syna, Slovo. On prichádza k ľuďom, aby ich obmyl vodou a Duchom. Aby nás znovuzrodil pre neporušiteľnosť duše i tela, vdýchol do nás dych života a obliekol nás do neporušiteľnej výzbroje. Ale **ak sa človek stal nesmrteľným, bude aj bohom.** A keď sa skrze vodu a Ducha Svätého v kúpeli znovuzrodenia **stáva bohom**, je isté, že po vzkriesení z mŕtvych bude Kristovým spoludedičom.

Sv. Atanáž Alexandrijský (3. a 4. storočie): Len skrze Ducha máme účasť na Bohu. Sprostredkovaním Ducha sa stávame účastnými na Božej prirodzenosti... Preto tí, v ktorých prebýva Duch, sú **zbožštení.** (Epistulae ad Seraphionem 1, 24). ... **Boží Syn sa stal človekom, aby nás urobil Bohom.**

Sv. Atanáž Alexandrijský (3. a 4. storočie): **Boh sa stal človekom, aby sa človek stal Bohom.** (cf. St. Athanasius, De Incarnatione or On the Incarnation 54:3, PG 25:192B)

Sv. Atanáž Alexandrijský (3. a 4. storočie): Sväté Písmo od začiatku predpovedalo Kristovu smrť a utrpenie pred smrťou; predpovedá aj to, čo sa po smrti stalo s jeho mŕtvym telom, a tiež, že ten, ktorému sa toto stalo, je Boh, nemôže trpieť a je nesmrteľný. Ved' iba preto, že bol Bohom a že sa naozaj vtelil, môžeme právom a spravodlivo vyznávať oboje: že trpel a že trpieť nemôže, aj to, prečo prišlo Božie Slovo trpieť, hoci ináč trpieť nemohlo. Ved' bez toho by človek nebol mohol byť spasený. A to vie iba on jediný a tí, ktorým to on zjavil. Lebo on vie o všetkom, čo je otcovo, tak ako „Duch skúma hlboké“ tajomstvá. Ale Kristus musel trpieť. A vonkoncom nemohol netrpieť, ako to sám potvrdil, keď nazval ťarbavými a nechápavými tých, čo nevedeli, že Kristus mal takto trpieť, a tak vojsť do svojej slávy. Ved' prišiel spasiť svoj ľud. Preto opustil slávu, ktorú mal u Otca prv, ako povstal svet. A táto spása je dokonalosťou, ktorá sa mala dosiahnuť utrpením a pripísať pôvodcovi nášho života, ako učí Pavol, keď hovorí: „On je pôvodca života, zdokonalený utrpením.“ **A zdá sa, že skrze kríž sa mu v prijatom tele vrátila sláva, ktorej sa Jednorodný kvôli nám na krátky čas zriekol.** Ved' keď svätý Ján vo svojom evanjeliu vysvetľuje, aká je to voda, o ktorej Spasiteľ povedal, že „z vnútra toho, kto verí, potečú akoby prúdy“, hovorí: „To povedal o Duchu Svätom, ktorého mali dostať tí, čo v neho uveria. Lebo ešte nebolo Ducha, pretože Ježiš ešte nebol oslávený.“ Slávou nazýva smrť na kríži. Preto keď sa Pán modlil pred svojou dobrovoľnou smrťou na kríži, prosil Otca, aby ho oslávil slávou, ktorú mal uňho prv, ako bol svet. (Oratio 4, 1-2: PG 89, 1347-1349)

Sv. Gregor Naziánsky (4. storočie): o kňazstve: „Najväčšie zo všetkého je však, že je **zbožštený** a sám zbožštuje.“
dosl.: „Je Boh a pôsobí, **aby aj iní boli Boh.**“

Sv. Gregor Naziánsky (4. storočie): „Čože je človek, že naň pamätáš?“ Aké to nové tajomstvo okolo mňa?! Som malý, a pritom veľký, nízky, a vznešený, smrteľný, a nesmrteľný, pozemský, a nebeský. Mám byť s Kristom pochovaný a s Kristom vstať z mŕtvych, mám byť Kristovým spoludedičom, **stať sa Božím synom, a tak samým Bohom.** (Or. 7, in laudem Caesarii fratris, 23-24)

Sv. Gregor Naziánsky (4. storočie): Si Božie dieťa, Kristov spoludedič, ba odvážim sa povedať, že **si sám božský.** Odkiaľ máš toto všetko a od koho? ... A keď sa on, hoci je Boh a Pán, neostýcha volať sa naším Ocom, my by sme mohli zaprieť svojich príbuzných? Vonkoncom nie, moji bratia a priatelia, v nijakom prípade sa nedopusťme toho,

že by sme zle spravovali veci, ktoré sme dostali od Boha ako dar. Aby sme nemuseli počuť Petrove slová: „Hanbite sa vy, čo zadržiate cudzí majetok. Zaumieňte si napodobňovať Božiu spravodlivosť a nik nebude chudobný.“

Sv. Bazil Veľký (4. storočie): Ako lesklé a priehľadné telesá stávajú sa pri dotyku lúča aj samy žiarivými a vydávajú zo seba iný jas, tak aj duše, ktoré nesú Ducha a Duch ich osvecuje, stávajú sa samy duchovnými a vyžarujú milosť aj na iných. Odtiaľ pochádza predvídanie budúcnosti, chápanie tajomstiev, prenikanie do záhad, rozdeľovanie darov, nebeský život, plesanie s anjelmi. Odtiaľ je radosť, ktorá sa nikdy neskončí, odtiaľ je trvalé spojenie s Bohom, odtiaľ podobnosť s Bohom. **A odtiaľ je aj to, od čoho vyššie si ani želať nemožno: že sa stávaš bohom.** (Traktát o Duchu Svätom, cap. 9, 22-23: PG 32, 107-110)

Sv. Cyril Alexandrijský (5. storočie): Pán hovorí o sebe, že je vinič. Tým chce ukázať, že sa treba celkom oddať láske k nemu a aký úžitok máme zo spojenia s ním. Tých, čo sú s ním zjednotení, prirovnáva k ratolestiam. Oni sú istým spôsobom doň vsadení a vštepení a **už majú účasť na jeho prirodzenosti skrze spoločenstvo Svätého Ducha** (lebo svätý Kristov Duch nás zjednocuje s ním). Tí, čo sa pripájajú k viniču, **pripútavajú sa k nemu vôľou a úmyslom**; jeho s nami spája náklonnosť a láska. My sme sa pridali ku Kristovi s dobrým úmyslom prostredníctvom viery. Stali sme sa jeho pokolením a dostali sme od neho hodnosť adoptívnych detí. Veď podľa svätého Pavla „kto sa spája s Pánom, je s ním jeden duch“. A ako ho inde prorok nazýva podkladom a základom, (lebo my sme na ňom vbudovaní, a volajú nás živými a duchovnými kameňmi, do svätého kňazstva a do Božieho príbytku v Duchu; a nijako by sme doň nemohli byť vbudovaní, keby Kristus nebol naším základom), tak tu v tom istom zmysle nazýva sám seba viničom, akoby matkou a živiteľkou ratolestí, čo z neho vyrastajú. Veď z neho a v ňom sme sa znovuzrodili v Duchu, aby sme prinášali ovocie života, no nie toho starého a prekonaného, lež toho, čo spočíva **v novosti života a v láske voči nemu**. Sme udržovaní v bytí tým, že sme určitým spôsobom naštepení na neho, a celou silou sa držíme svätého prikázania, ktoré sme dostali, a usilujeme sa udržať si vznešené dobro, čo znamená, že **nepripustíme, aby sme, čo i len v najmenšom, zarmútili Ducha**, ktorý prebýva v nás, lebo vieme, že skrze neho v nás prebýva Boh. Ako sme v Kristovi a on v nás, to nám vysvetľuje sám múdry svätý Ján takto: „Že ostávame v ňom a on v nás, poznávame podľa toho, že nám dal zo svojho Ducha.“ Lebo ako **koreň dáva svojim ratolestiam svoju prirodzenú akosť**, tak jednorodný Syn, Božie Slovo, vštepuje svätým akúsi príbuznosť s prirodzenosťou Boha Otca i svojou tým, že **štedro dáva Ducha najmä tým, čo sú s ním spojení vierou a dokonalou svätosťou**. **Vychováva ich v nábožnosti a privádza ich k poznaniu každej čnosti a každého dobra.**

Sv. Augustín (6. storočie): **Boh sa stal človekom, aby sa človek stal Bohom.**

Sv. Augustín (6. storočie): Nielenže ste sa stali kresťanmi, ale samým Kristom. .. Stojte v úžase a radujte sa, **stali ste sa Kristom!**

Sv. Augustín (6. storočie – cituje vo Vyznaniach Boha): Som pokrmom silných. Vyrastaj a budeš ma jesť. Ale **ty ma nepremeniš na seba ako telesný pokrm, lež ty sa premeniš na mňa.**

Sv. Augustín (6. storočie): Prečo sa krehký človek zdráha uveriť, že raz budú ľudia žiť s Bohom? Omnoho **neuveriteľnejšie sa už stalo: Boh zomrel za ľudí**. Veď kto je Kristus, ak nie „Slovo“, ktoré „bolo na počiatku a Slovo bolo u Boha a to Slovo bol Boh“? Toto Božie Slovo „sa telom stalo a prebývalo medzi nami“. Lebo samo v sebe nemalo nič, z čoho by bolo mohlo za nás zomrieť, keby si nebolo z nás vzalo smrteľné telo. Tak mohol nesmrteľný zomrieť, tak chcel smrteľným darovať život: **chcel dať účasť na svojom živote** tým, s ktorými mal účasť najprv na ich živote. **My sme nemali nič svoje, z čoho by sme žili, on zasa nič svoje, z čoho by bol zomrel. A tak s nami vzájomnou účasťou vykonal obdivuhodnú výmenu**: naše bolo, z čoho on zomrel, jeho bude, z čoho my máme žiť. Nielenže sa teda nemáme hanbiť za smrť Pána, nášho Boha, ale máme do nej vkladať bezhraničnú nádej a máme sa ňou zanietene chváliť: veď tým, že od nás prijal smrť, ktorú v nás našiel, dal nám neotrasiteľnú istotu, že nám v sebe dá život, ktorý sami zo seba mať nemôžeme. Lebo keď nás tak miluje, že on, bez hriechu, trpel za hriešnikov, čo sme si my hriechom zaslúžili, ako nám nedá, čo vyžaduje spravodlivosť, ten, ktorý ospravedľuje?! Ako nedá odmenu svätých ten, ktorý verne plní slovo, keď úplne nevinne znášal trest za ničomníkov?!

Sv. Maxim Vyznávač (7. storočie): „**Všetko, čo má Boh** – okrem identity bytia – prijíma ten, kto je milosťou zbožšťovaný.“

Sv. Maxim Vyznávač (7. storočie): Ríká se, že si **Bůh a člověk byli vzorem**: Bůh se pro člověka - prostřednictvím své lásky k němu - polidštuje stejnou měrou, jako se člověk - posílen láskou - pro Boha zbožšťuje; člověk je Bohem v Duchu odtržen a vržen do neznáma natolik, jak svými ctnostmi zjevuje Boha, od přirozenosti neviditelného.

Sv. Ján Damascénsky (7. storočie): „Účasťou v Bohu sa človek stáva milosťou **tým, čím je Kristus** svojou prirodzenosťou.“

Sv. Ondrej Krétsky (7. storočie): Lebo toto je vrchol dobrodení, ktoré sme dostali od Krista, toto je zjavenie tajomstva, vyprázdnenie prirodzenosti, Boh a človek, **zbožstvenie prijatého človeka**. A tak vzácny a nanajvýš významný príchod Boha k ľuďom musel mať aj nejaký radostný nástup, cez ktorý nám prišiel ten najväčší dar spásy. A to je náplň dnešnej slávnosti, ktorej počiatok je v narodení Bohorodičky, ale záver a cieľ v určenom spojení Slova s telom. Lebo Panna sa rodí, živia ju a rastie, aby sa pripravila za matku Boha, kráľa všetkých vekov.

Sv. Bruno (11. storočie): V budúcnosti na nebeskom Sione [spasení] uvidia Krista, Boha najvyššieho; **čiže ten, ktorý je Bohom, zbožští aj svojich**. Alebo na tých, čo budú na Sione, bude duchovne vidno Boha najvyššieho, čiže Boha v Trojici. To znamená: Rozumom v sebe uvidia Boha, ktorého tu vidieť nemôžu, lebo „Boh“ bude „všetko vo všetkom“.

Tomáš Akvinský (teológ, 13. storočie): Keď nás chcel jednorodený Boží Syn urobiť účastnými na svojej božskej prirodzenosti, prijal našu prirodzenosť a **stal sa človekom, aby ľudí urobil bohmi**.

Bl. Angela z Foligna (13. storočie): „(Boh hovorí:) Nezamiloval som si ťa zo žartu! Nemiloval som ťa iba z dialky. **Ty si ja a ja som ty**. Si taká, aká máš pre mňa byť. Prebývaš na výšinách môjho majestátu.“

Majster Eckhart (14. storočie): „**Ja sa musím stať Ním** a On sa musí stať mnou. A ešte viac: Boh sa musí stať úplne mnou a ja sa musím stať úplne Bohom, tak úplne jedno, aby „On“ a „Ja“ bolo jedno ... a v tejto jednosti večne konali jediné dielo.“

Majster Eckhart (14. storočie): „**Keď sa teda mením na Boha a on ma spája so sebou**, potom, u živého Boha, niet medzi nami rozdielu... Niektorí ľudia si predstavujú, že uvidia Boha, akoby on stal tam a oni tu, ale to nebude tak. Boh a ja sme jedno. Poznávaním Boha sa približujem k nemu. Láskou ho prenikám. “

Ján Tauler (mystik, 14. storočie): „Boh v duši žije, prebýva a pôsobí. Tu sa duša stáva Bohu úplne podobnou, **zbožšťuje sa**. Milosťou sa stáva všetkým tým, čím je Boh svojou prirodzenosťou. Je s Ním úzko spojená, je do Neho ponorená a v Ňom povznesená nad samú seba!“

Bl. Grignon z Montfortu (17. storočie): „Ó, aké obdivuhodné dielo: prach premenený na svetlo, hnoj v čistotu, hriech na svätosť, stvorenie na Stvoriteľa, **človek v Boha!**“

sv. Ján Eudes: Prosím ťa, myslí na to, že náš **Pán Ježiš Kristus je tvojou ozajstnou hlavou a ty si jedným z jeho údov**. ... Všetko, čo je v tebe, treba vložiť do neho a **máš od neho prijať život a dať sa ním riadiť**. Niet pre teba pravého života, iba v ňom, lebo on je jediný prameň pravého života. Mimo neho nenájdeš nič iné iba smrť a záhubu. ... Slovom, **si jedno so samým Ježišom, ako sú údy jedno s hlavou**, a preto s ním musíš mať jedného ducha, jednu dušu, jeden život, jednu vôľu, jeden úmysel, jedno srdce. **Ba on sám musí byť tvojím duchom, srdcom, láskou, životom a tvojím všetkým**. Tieto veľké veci sa v kresťanovi začínajú krstom, rastú a mocnejú birmovaním a správnym využívaním ostatných milostí, ktoré dostáva od Boha, a vrcholnú dokonalosť dosahujú najsvätejšou Eucharistiou

Bl. Izák de Stella (19. storočie): Ako hlava a telo jedného človeka sú jeden človek, tak aj Syn Panny a jeho vyvolené údy sú jeden človek a jeden Syn človeka. Písmo hovorí: „**Celý a úplný Kristus je hlava a telo**.“ Veď všetky údy

dohromady sú jedno telo a ono so svojou Hlavou je jeden Syn človeka; on s Božím Synom je jeden Boží Syn, on s Bohom je jeden Boh. **Teda celé telo s Hlavou je Syn človeka i Boží Syn i Boh.** Odtiaľ je aj to: „Otče, chcem, aby aj oni boli jedno s nami, ako sme ja a ty jedno.“ A tak podľa tohoto významného chápania podloženého Písmom **ani telo bez Hlavy ani Hlava bez tela ani Hlava a telo bez Boha nie je celý Kristus. Preto i všetko s Bohom je jeden Boh; ale Boží Syn je s Bohom prirodzene; Syn človeka je s ním osobne a jeho telo je s ním sviatostne. Teda veriace a rozumom obdarené Kristove údy môžu o sebe pravdivo povedať, že sú tým, čím je on sám, aj Božím Synom aj Bohom. Lenže čím je on prirodzenosťou, tým sú oni pridružením. Čím je on plnosťou, ony sú účasťou. A napokon, čím je boží Syn zrodením, tým sú jeho údy adopciou,** ako je napísané: „Dostali ste Ducha adoptívneho synovstva, v ktorom voláme: Abba, Otče!“ Podľa tohoto Ducha „dal im moc stať sa Božími deťmi“, aby sa každý z nich od toho, ktorý je „prvorodený medzi mnohými bratmi“, naučil hovoriť: „Otče náš, ktorý si na nebesiach.“ A inde: „Vystupujem k môjmu Otcovi a vášmu Otcovi.“ A mocou toho Ducha, z ktorého sa z Iona Panny narodil Syn človeka, naša Hlava, aj my sa znova rodíme z krstného prameňa ako Božie deti, ako jeho telo. A ako sa on narodil bez akéhokoľvek hriechu, tak sa my znova rodíme na odpustenie všetkých hriechov. Lebo ako na svojom tele z mäsa vyniesol všetky hriechy celého tela na drevo kríža, tak cez milosť znovuzrodenia dal duchovnému telu, že sa mu nezapočítava nijaký hriech, ako je napísané: „Blažený človek, ktorému Pán vinu nepripočíta.“ Tento blažený človek je bezpochyby Kristus. On odpúšťa hriechy, veď hlavou Krista je Boh. Jemu sa nič neodpúšťa, lebo hlavou tela je on, jediný človek. A pretože telo hlavy tvoria mnohí, jemu sa nič nepripočítava. Sám v sebe je spravodlivý a sám seba ospravedlňuje. On, jediný Spasiteľ a jediný spasený, na svojom tele vyniesol na drevo kríža to, čo sňal zo svojho tela vodou. Znova zachraňuje skrze drevo kríža a vodu, „Baránok Boží, ktorý sníma“ to, čo vyniesol, teda „hriechy sveta“. Kňaz, obeta i Boh, ktorý sa obetoval sám sebe, a tým skrze seba zmieril sám seba so sebou aj s Otcom aj s Duchom Svätým.

Ján Pavol II.: Mnohé podstatné rysy spirituálnej a teologickej tradície, ktoré sú spoločné rozličným cirkvám Východu, umožňujú spoznať ich senzibilitu voči formám, ktoré prijalo odovzdávanie radostnej zvesti v krajinách Západu. II. vatikánsky koncil zahŕňa to takto: - Všeobecne je známe, s akou láskou slávia východní kresťania liturgické slávnosti, najmä slávnosť eucharistie, tohto prameňa života Cirkvi a záruky budúcej slávy, pri ktorej veriaci majú, zjednotení so svojím biskupom, prístup k Bohu Otcovi skrze Syna, vtelené Slovo, ktorý trpel a bol oslávený, v zoslaní Ducha Svätého a tak dosahujú spoločenstvo s Najsvätejšou Trojicou, pričom sú "účastní hodov lásky" (2Pt 1,4). V týchto podstatných rysoch odráža sa orientálne pojmávanie bytia kresťana, ktorého cieľom je **účasť na božskej prirodzenosti skrze spoločenstvo s tajomstvom Najsvätejšej Trojice.** V nich možno poznať "jedinú vládu" Otca a pojmávanie spásy podľa ekonomie spásy, ako ju vykladá orientálna teológia podľa svätého Ireneja z Lyonu a ako je rozšírená u kapadóckych cirkevných otcov. Táto účasť na trojičnom živote uskutočňuje sa skrze liturgiu a najmä eucharistiu, tajomstvo spoločenstva s osláveným Kristovým telom, pôvodom nesmrteľnosti. **V zbožštení a predovšetkým vo sviatostiach** pripisuje orientálna teológia Duchu Svätému mimoriadnu úlohu: mocou Ducha prebývajúcего v človekovi, **začína sa zbožštenie už na zemi,** stvorenie stáva sa osláveným a nastáva Božie kráľovstvo. Náuka kapadóckych cirkevných otcov o zbožštení prešla do tradície všetkých orientálnych cirkví a predstavuje podstatnú súčasť ich spoločného dedičstva. Dá sa to zhrnúť do jednej myšlienky, ktorú vyslovil svätý Irenej koncom 2. storočia: Boh sa stal Dieťaťom človeka, aby sa človek stal dieťaťom Boha. Táto **teológia zbožštenia** zostáva jedným z výdobytkov, ktoré sú orientálnemu kresťanskému mysleniu zvlášť drahé. Na tejto ceste zbožštenia predchádzajú nás tí, ktorí milosťou a ochotou nasledovať Krista stali sa mu najpodobnejší: mučeníci a svätci. A medzi týmito zaberá Preblahoslavená Panna Mária, z ktorej vypučala ratolesť z pňa Jesseho (porov. Iz 11,1) zvláštne miesto. Jej postava nie je len postavou matky, ktorá na nás čaká, ale aj najčistejšou pannou, ktorá je v uskutočňovaní toľkých predznačených znázornení v Starom zákone - obraz Cirkvi, symbol a predzvesť milosťou vykúpeného ľudstva - vzor a istá nádej pre všetkých, ktorí kráčajú po ceste k nebeskému Jeruzalemu. Napriek nástojčivému zdôrazňovaniu trojičného realizmu a jeho privteleniu do sviatostného života spája Orient vieru v jednotu božskej prirodzenosti s nepoznateľnosťou božskej podstaty. Východní cirkevní otcovia totiž vždy tvrdia, že je nemožné vedieť, čo Boh je, čo môžeme vedieť, je jedine a iba to, že jestvuje a že sa v dejinách spásy zjavil ako Otec, Syn a Duch Svätý. Tento zmysel pre nevysloviteľnú božskú skutočnosť odzrkadľuje sa v slávení liturgie, kde u všetkých veriacich kresťanského Východu je tento zmysel pre tajomstvo tak veľmi

rozvinutý. V Oriente sa nachádzajú aj bohatstvá tých duchovných tradícií, ktoré našli svoj odraz najmä v mníšstve. Lebo od slávnych čias svätých otcov prekvitala tam oná monastická spiritualita, ktorá sa odtiaľ rozšírila aj do krajín Západu a z mníšstva latinčov ako zo svojho zdroja odvodila svoj pôvod a nabrala novú silu. Preto sa s dôrazom odporúča, aby sa katolíci viac zoznámili s týmto duchovným bohatstvom východných otcov, ktorí povznášajú človeka v jeho celistvosti k úvahám o božských veciach. (Orientale Lumen 6).

Setra Faustína (20. storočie): „Večná Láska, čistý plameň, hor v mojom srdci neustále a zbožšti celú moju bytosť podľa svojho večného zaľúbenia...“ (Denníček č. 1523) „Ó, Ježišu môj, premeň ma na seba, lebo Ty môžeš všetko.“ (Denníček č. 163) „Ježiš, učiň moje srdce podobné Tvojmu, alebo ho radšej premeň na svoje...“ (Denníček č. 514)

Greckokatolícky infportal: Najväčším darom od Boha je dar podieľať sa na jeho pravom živote. Stali sme sa *účastnými na Božej prirodzenosti (2 Pt 1, 4)*. Postupne sa to v nás začalo uskutočňovať pri krste. Ak žijeme svoj život vo viere, vzťah sa prehĺbuje, podporuje proces nášho zbožštenia. Tento pohyb prebieha v nás počas života a smrti, a bude ukončený až pri vzkriesení všetkých ľudí v posledný deň. Potom sa naše oslávené telá aj duše budú podieľať na vzkriesenom živote a budeme mať účasť na sláve. *Vieme však, že keď sa on zjaví, budeme mu podobní, lebo ho budeme vidieť takého, aký je. (1 Jn 3, 2)*. (grkat.nfo.sk)

Claude Tresmontant: Bůh nechtěl stvořit živou loutku, svoji věc, ani šťastného a poslušného živočicha, ale bytosti „k svému obrazu a nám podobné“ (Gn 1,26). **Chtěl stvořit boha**, jak říká Písmo: „řekl jsem, jste bohové“ (Žl 82,6). Tuto větu pak přejímá Ježíš ve své odpovědi Židům: „Což nestojí ve vašem Zákoně: řekl jsem, jste bohové?“ (J 10,34). Bůh nemůže potřebovat povolné otroky. Bůh chtěl stvořit bytosti schopné podílet se na jeho životě ve Trojici, na radosti tří tvořících osob této svaté Jednoty ... podobná jemu, nestvořenému Tvůrci, a hodná podílet se na jeho životě a jeho radosti.

Tomáš kardinál Špidlík: Viera v Ježiša nám zabezpečuje, že sa **človek môže stať Bohom a zároveň zostať človekom**.

Christoph Schönborn: Křesťanská tradice člověku vždy připisovala desiderium naturale (**přirozenou touhu**) **po zbožšťujícím nazírání Boha**, trvala ale i na tom, že tato touha **může dojít svého naplnění** jen tehdy, pokud Bůh člověka povznese, pokud ho sobě připodobní, cestou příbuzenství. Jen takovým povýšením člověk uskuteční své nejhlubší aspirace. Křesťanská tradice zná pravé „polidštění člověka“ jen „povznesením“. Je to paradoxní, ale být jen pouhým člověkem nestačí na to, aby člověk byl pravým, skutečným člověkem.

Scott Hahn: Skrze krst máme podiel na Božom živote. Avšak skrze svoje každodenné skutky musíme rásť v tomto živote, slobodne odpovedať na dar milosti a čoraz viac sa podobať nášmu Bohu Otcovi. Tu sa stretávame s opakujúcou sa témou v krstnej náuke otcov. **Zbožštenie je dar, ktorý nám Boh zadarmo dáva, ale tento dar si vyžaduje, aby sme ho v plnej miere a slobodne prijali**. Ak máme podiel na jeho prirodzenosti, budeme napodobňovať jeho skutky.

Andrew Hofer OP: Zbožštenie znamená „urobiť božským“. **Hoci téma zbožštenia je pre kresťanskú vieru zásadná, mnohí považujú jazyk „zbožštenia“ za nebezpečný, či ho rovno odmietajú ako zásadne chybný**. ... Naše zbožštenie sa spočíva v samom srdci Zjavenia i diela spasenia Blaženej Trojice. Katolíci veria, že spasenie sa uskutočňuje opravdivou premenou, uzdravením a vyvýšením našej prirodzenosti tak, aby zdieľala s Bohom Jeho prirodzenosť. Nie je to len nejaký Boží právny výrok, či rozsudok, ktorý by nás ponechával vnútorne nezmenených (ako si to predstavoval napríklad Martin Luther so svojim slávnym prirovnaním „sme kôpka hnoja prikrytá snehom“ – pozn. prekl.). Namiesto toho **skutočné katolícke učenie o zbožštení znamená, že na základe plánu Otca, milosťou Ducha Svätého, sa stávame tým, čím je Kristus prirodzenosťou**. Stávame sa synmi a dcérami Boha – a táto adopcia nás vnútorne premieňa na takých, ako Boh. Toto učenie sa stávalo škandalom, skalou pohoršenia, podliehalo najrôznejším nepochopeniam, či deformáciám. Je ľahšie uveriť, že sme spasení len na základe nejakého vonkajšieho oslobodzujúceho rozsudku Boha, ktorý nevyžaduje skutočnú a zbožšťujúcu prítomnosť Blaženej Trojice v našej duši. Lenže Boh si naozaj vybral prebývať v nás prostredníctvom vtelenia svojho Syna a daru Ducha Svätého, takže aj my naozaj môžeme byť ako Boh. Kresťania na západe znovuobjavuje tému zbožštenia, ktorá pre

nich až donedávna ostávala neznáma, zabudnutá, alebo nebola dostatočne prijímaná ako ústredná pre kresťanský život.

Andrew Hofer OP: And Sacrosanctum Concilium, the Second Vatican Council document on the liturgy, calls it the “**great work wherein God is perfectly glorified and men are sanctified**”; it goes on to say that, therefore, “every liturgical celebration, because it is an action of Christ the priest and of his Body which is the Church, is a sacred action surpassing all others” (SC, 7). So in the liturgy, the members of Christ’s body are sanctified — or made holy — by divine worship, and God is glorified perfectly in them. Our sanctification and God’s glorification are related to each other in the liturgy. We can understand this more deeply knowing that **sanctification is divinization**. Our holiness is our sharing in God’s divine life. And in the liturgy, as we are redeemed and made holy by sharing in God’s life through the gift of grace, God’s goodness shines forth; God is praised and glorified in Christ and in his body. Our divinization in the liturgy gives glory to God.

Andrew Hofer OP: The prayers quoted above from the Christmas liturgy point to the marvelous exchange of the **Incarnation as the source of divinization through the sacraments**. We can go further and say that just as the Incarnation is the perfection of creation in salvation history, this divinizing participation in the sacraments actually fulfills the whole purpose of our creation. The very first paragraph of the Catechism of the Catholic Church says that “God, infinitely perfect and blessed in himself, in a plan of sheer goodness freely created man to make him share in his own blessed life.” The Orthodox theologian Alexander Schmemmann writes that the world itself is an epiphany of God, and each of us, as human, is created to be **homo adorans**: an “essentially worshipping being,” who in and through Christ lifts up the world to God.

Daria Spezzano: Napriek dlhej histórii tohto chápania spásy súčasne vo Východnom i Západnom kresťanstve ako ústredného a na Písme založeného, zbožštenie by sme dnes mohli nazvať **najutajejším tajomstvom Katolíckej Cirkvi**. A predsa, **sama katolícka liturgia poukazuje na toto starodávne učenie** pri každej svätej omši. Počas liturgie Eucharistie... kňaz, alebo diakon zmiešava v kalichu vodu a víno a pritom sa modlí: "Tajomstvo tejto vody a vina nech nás spoji s božstvom Ježiša Krista, ktorý láskavo prijal našu ľudskú prirodzenosť." Je to odkaz na formulu, ktorú nájdeme v rôznych podobách u Ireneja, Atanáza, Augustína a iných ranokresťanských teológov: "Boh sa stal človekom, aby sa ľudia stali bohmi". Ozvena tohto vyznania sa ozýva v Modlitbe dňa pri omši Slávnosti narodenia Pána, kde sa Cirkev modlí za to, aby sme boli premenení zázrakom Vtelenia: "Všemohúci Otče, ty si podivuhodne stvoril človeka a ešte podivuhodnejšie si ho vykúpil; prosíme ťa, daj nám účasť na božskom živote svojho Syna, ktorý prijal našu ľudskú prirodzenosť." A neskôr, v tretej vianočnej prefácii pred eucharistickou modlitbou, znova vyznáva: "Lebo v ňom sa dnes jasne zjavila tajomná výmena, ktorá nám priniesla spásu: keď sa totiž tvoj večný Syn stal smrteľným človekom, povzniesol našu ľudskú pomínutelnosť k nehynúcej sláve a nám smrteľným dal podiel na tvojej večnosti." Toto učenie je radostne vyhlasované znova v prvej antifóne Vešpier v oktáve Narodenia Pána, na slávnosť Panny Márie Bohorodičky: "Aká obdivuhodná výmena! Stvoriteľ ľudského pokolenia si vzal ľudskú dušu i telo a narodil sa z Panny; bez pričinenia človeka sa stal človekom a dal nám účasť na svojom Božstve!" To, čo sa Cirkev modlí v liturgii, odráža to, čomu verí, podľa starého princípu *lex orandi, lex credendi*.

NEKATOLÍCI

C. S. Lewis: To, že **žijeme v spoločnosti možných bohov a bohýň**, je závažná vec. Musíme pamätať na to, že aj ten najnudnejší a najnezaujímavejší človek, s ktorým sa rozprávame, môže byť jedného dňa stvorením, pred ktorým by sme boli v silnom pokušení klaňať sa, ak by sme ho v tej jeho budúcej podobe videli teraz. ... Národy, kultúry, umenia, civilizácie - tie sú smrteľné a ich život je oproti nášmu životom komára. No tí, s ktorými žartujeme, pracujeme, sobášime sa, ktorými pohrdame a ktorých vykorisťujeme - to sú nesmrteľné ohavnosti alebo nekonečné skvosty.

NEKREŠTANIA

John Paul Sartre: Být člověkem znamená usilovat o to být Bohem; nebo chceme-li raději: člověk je touhou po bytí bohem.

AKO ZA ZBOŽŠTIŤ?

Sv. Klement Alexandrijský (2. až 3. storočie): Človek sa stáva Bohom, pretože miluje všetko to, čo miluje Boh.

Ján Tauler (mystik, 14. storočie): „Boh v duši žije, prebýva a pôsobí. Tu sa duša stáva Bohu úplne podobnou, **zbožšťuje sa**. Milosťou sa stáva všetkým tým, čím je Boh svojou prirodzenosťou. Je s Ním úzko spojená, je do Neho ponorená a v Ňom povznesená nad samú seba!“

Christoph kardinal Schönborn: Jediná cesta ke zbožštení spočíva ve stále **hlubším pripodobňovaní Kristu**. Stát se „Syny v Synu“: v tom spočíva zbožštení. Podle velkého byzantského laického teologa Nikolaose Kabasila (asi 1320 - 1363) se pripodobnění naplňuje jen „životem v Kristu“, „vnitřním sjednocením s Kristem“.

Slová z Hory Athos: Čo môže byť väčšie, ako byť povoláný stať sa Bohom? Stať sa milosťou tým, čím On je svojou prirodzenosťou? Zbožštenie človeka: toto je cieľ. Boh sa stal človekom, aby sa človek stal Bohom. Cieľom rehoľného života je znovu nájsť čisté srdce, vnímajúce Božiu vôľu: toto je sloboda Božích dietok. Dokiaľ sme v hriechu, nie sme slobodní. Treba sa zrieknuť všetkého toho, čo v nás nie je božské, a vtedy budeme ľudia. Odmietnuť klamstvo, pokrytectvo, pýchu, nenávisť. Daj žiť v sebe Kristovmu Duchu a opäť nájdeš svoju pravú totožnosť. Cieľ nášho života spočíva v plnení Pánových prikázaní: **Milovať Boha, milovať svojho blížneho. Ak žijeme tento príkaz celým srdcom, celou dušou, celým duchom, budeme zbožštení, budeme podobní Kristovi. *Boh je láska* (I Ján 4, 16), **Boh je svetlo. Človek stvorený na Jeho podobu musí sa stať úplne láskou, úplne svetlom.****

KKC 735: Boh nám teda dáva „závdavok“ alebo „prvotiny“ nášho dedičstva: sám **život Najsvätejšej Trojice**, ktorý **spočíva v tom, že milujeme, ako on miloval nás**. Táto láska je princípom nového života v Kristovi, ktorý sa stal možným, lebo sme dostali silu Ducha Svätého.